

آرایش انتخاباتی آوردگاه ۹۶

حق شناس، دهقان و ایمانی از صف آرای سیاسی می‌گویند

فرنگیز حکیمی / کمتر از سه ماه دیگر، دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری کشور برگزار می‌شود. بر اساس سنت ادوار گذشته در انتخابات‌هایی که پایان عمر ۴ ساله نخست‌یک رئیس جمهوری برگزار می‌شود، اصلی‌ترین نامزد انتخابات رئیس جمهوری مستقر است. مجموعه احزاب، اشخاص و ولیدهای اصلاح طلب، احزاب اعتدال‌گرایی چون «حزب اعتدال و توسعه» و اصولگرایان میانه رویی چون علی اکبر ناطق نوری، پیشتر به دفعات و صراحتاً اعلام کرده‌اند گزینه‌هایی شان در آوردگاه ۹۶ حسن روحانی است. ائتلاف نانوخته اصلاح طلبان و اعتدال‌گرایان در سال ۹۲، بعد از گذر از انتخابات مجلس دهم شورای اسلامی تقویت و تثبیت شد و حال آوردگاه حامیان روحانی اعم از اصلاح طلبان، اعتدالیون و اصولگرایان میانه‌رو است. در مقابل این کاندیدا، دیگر اصولگرایان مخالف یا منتقد روحانی هستند که با حدت و شدت متفاوت، ادامه مسیر اداره کشور با سیاست‌های دولت «تدبیر و امید» را به مصلحت نمی‌بینند. فعال بخشی از این اصولگرایان در چارچوب «جبهه مردمی نیروهای انقلاب اسلامی» دور هم جمع شده‌اند و می‌گویند با ساز و کاری متفاوت، بر سر نامزدی نامزد ده‌هایی به تفاهم برسند که یاری رقابت و البته پیروزی بر روحانی را داشته باشد. مجموع این رویدادها چند سؤال جدی ایجاد کرده است از جمله اینکه صحنه رقابت انتخاباتی، چند وجهی خواهد شد؟ رقابتی روحانی از کدام آوردگاه‌ها بیرون خواهند آمد؟ آیا تجزیه ریاست جمهوری ۸ ساله گسسته می‌شود؟ محمد جواد حق شناس عضو شورای مرکزی حزب «اعتماد ملی»، غلامعلی دهقان عضو شورای مرکزی حزب «اعتدال و توسعه» و ناصر ایمانی تحلیلگر سیاسی اصولگرا در میزگردی که در روزنامه ایران برگزار شد، به این پرسش‌ها پاسخ دادند که در زیر می‌خوانید...

عکس: علی محمدی/ایران

رد صلاحیت آیت‌الله هاشمی رفسنجانی، اسفندیار رحیم مشایی و سید حسن خمینی. اخیراً آقای کدخدایی سخنگوی شورای نگهبان در چند گفت‌وگوی جداگانه اعلام کرده است تأیید صلاحیت رئیس جمهوری ۴ ساله است و آقای ابراهیمیان عضو شورای نگهبان و سخنگوی پیشین نیز در گفت‌وگویی این گزاره را محتمل دانست. چهارمین راه اصولگرایان این است در رقابتی رویارو و فشرده، روحانی را در فضای رقابتی حذف کنند. بنده نام تئوری اصولگرایان در انتخابات را «شکار شغال» گذاشتم. بنده قصد جسارت ندارم و مثال می‌زنم؛ نه آنها (اصولگرایان) به شغال شبیه‌اند و نه ایشان (روحانی) به گوزن؛ فقط از باب تمثیل و روشن شدن موضوع عرض می‌کنم وقتی شغال‌ها به دسته گوزن‌ها حمله می‌کنند، گوزن مورد نظر را از گله جدا می‌کنند؛ دورش را محاصره کرده و به نقاط آسیب‌پذیر او از حمله پهلوهایش ضربه می‌زنند. بر اساس این تئوری، طرف مقابل آقای روحانی چهار طیف نامزد به میدان خواهد فرستاد که از مزیت‌های قومی، جنسیتی (معرفی نامزد زن)، سیاسی و موضوعی (حوزه اقتصاد، فرهنگ و...) برخوردار باشند و بتوانند آرا را جذب و جلب کنند. این وضعیت، انتخابات را به مرحله دوم می‌کشاند و در مرحله دوم است که تاکتیک تغییر پیدا کرده و انتخابات هم رقابتی و هم دوقطبی خواهد شد. در آن شرایط همه جریان‌های قبلی مقابل روحانی، پشت کاندیدایی که به دور دوم راه یافته خواهند ایستاد. در مجموع این گزاره‌ها نتیجه انتخابات را غیر قابل پیش‌بینی کرده است؛ اما آنچه روشن است این است که جریان مقابل تمام تلاشش را خواهد کرد تا انتخابات به مرحله دوم برود.

آقای ایمانی، به اعتقاد شما انتخابات سال آینده چه تفاوتی با رقابت‌های گذشته خواهد داشت؟

ناصر ایمانی: ابتدا تبصره‌ای داشته باشم به قسمت اول صحبت جناب حق شناس مبنی بر «قابل پیش‌بینی نبودن» نتیجه انتخابات سال ۸۸؛ درست است انتخابات سال ۸۸ رقابتی بود، ولی در عین حال قابل پیش‌بینی هم بود. احتمال عقلایی زیادی نشان می‌داد آقای احمدی‌نژاد رأی می‌آورد. بخشی از مشکلاتی که بعد از انتخابات ۸۸ هم به وجود آمد، ناشی از همین تفکر و تصور بود.

نظر سنجی خاصی شده بود؟

ایمانی: هم نظر سنجی‌ها و هم فضای کل کشور این را به ما نشان می‌داد. توجه داشته باشید انتخابات ریاست جمهوری با انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای تفاوت دارد و غفلت از این موضوع، اغلب سیاستمداران را فریب می‌دهد. در انتخابات ۸۸ عموم قضاوت‌های ما راجع به تهران بود و از این نقطه هم فریب ذهنی خوردیم. در تهران مهندس موسوی رأی بالایی آورد، اما در کل کشور فاصله رأی زیادی با احمدی‌نژاد داشت. البته باید بگویم نتیجه انتخابات در ایران در مجموع قابل پیش‌بینی نیست که اخیراً به امریکا هم سرایت کرد. انتخابات ۹۶ قطعاً رقابت سنگینی خواهد بود؛ شاید نخستین انتخاباتی باشد که رئیس جمهوری مستقر را برای رأی آوردن به زحمت بیندازد و از این جهت با انتخابات میان دوره‌ای تفاوت عمده‌ای خواهد داشت. پیش‌بینی من این است اگر روحانی بتواند رأی بیاورد، به سختی خواهد بود. چه در دور اول، نتیجه انتخابات معلوم شود و چه به دور دوم بکشد؛ حتی ممکن است ایشان رأی نیاورند. برخلاف نکاتی که آقای حق شناس فرمودند، من دلیل این موضوع را سیاسی نمی‌دانم؛ عمده مشکل در عملکرد آقای روحانی است و قضاوت رأی دهنندگان، معطوف به عملکرد ایشان خواهد بود. در گام بعدی باید توجه داشت رأی دهنندگان ایشان را با رقیب‌شان مقایسه خواهند کرد. مردم وقتی پای صندوق رأی می‌روند، چند گزینه دارند و خیرالموجودین را انتخاب می‌کنند. ممکن است به کسی رأی بدهند که خیلی هم از او رضایت نداشته باشند اما در مقام مقایسه می‌بینند همان رئیس جمهوری که ایراداتی به‌ویژه وارد می‌دانند، از رقبایش بهتر است. در انتخابات پایان دوره هشت ساله یک رئیس جمهوری، ملاک تصمیم‌گیری مردم عمدتاً مقایسه‌ای است؛ اما در دور دوم علاوه بر مقایسه، عملکرد چهار ساله رئیس جمهوری مستقر هم به میان می‌آید. به نظر من میزان رضایت عمومی از مجموع رفتار چهار دولت گذشته در پایان دوره نخست، بویژه در عرصه‌های اقتصادی رضایتبخش بوده است؛ اما به نظر می‌رسد در این دوره، به نسبت‌های دوره گذشته به‌تردید خواهند افتاد. بحث‌هایی مانند رد صلاحیت و مانع‌انداز، تحلیل‌های سیاسی است که اگر بدبینانه نگاه کنیم، به این نتیجه می‌رسیم که جنگ روانی است.

حق شناس: اما در گذشته اتفاق افتاده است.

ایمانی: در مورد رئیس جمهوری مستقر این اتفاق نیفتاده است؛ آقایی می‌خواستند عضو مجلس خبرگان رهبری بشوند و به دلیل صلاحیت‌شان تأیید نشد؛ این رانمی‌توان به صلاحیت رئیس

مردم به چه سمتی گرایش خواهند داشت. از چهار نامزدی که در انتخابات بودند، سه نامزد هم عملاً نتیجه انتخابات را نپذیرفته و معترض نتیجه انتخابات بودند. به اعتقاد بنده انتخاباتی که در سال ۹۶ داریم، رقابتی و غیر قابل پیش‌بینی است و شاهد ترکیب انتخابات ۸۸ (دور دوم احمدی‌نژاد) و ۸۰ (دور دوم اصلاحات) خواهیم بود. پیش‌بینی بنده این است بر اساس توصیه رهبر معظم انقلاب اسلامی به آقای احمدی‌نژاد مبنی بر پیشگیری از «دوقطبی شدن» جامعه، نامزدهایی که مقابل رئیس جمهوری مستقر به میدان خواهند آمد، تعداد قابل توجهی خواهند بود. به نظر من به دلیل سیاست‌های رهبر معظم انقلاب و نبودن چهره شاخص و توانمند برای رقابت با آقای روحانی توسط جریان مقابل ایشان - اعم از اصولگرا و اوردیکال - انتخابات سال آینده دوقطبی نخواهد شد. به نظر من نمی‌رسد جریان اصلاح طلب بخواهند رقیبی معرفی کنند.

می‌فرمایید رقابتی می‌شود اما دوقطبی نمی‌شود؟

حق شناس: بله؛ رقابتی است اما دوقطبی نیست؛ همچنین غیر قابل پیش‌بینی است.

چرا غیر قابل پیش‌بینی است؟

حق شناس: همان طور که گفتم سه انتخابات دور دوم آیت‌الله خامنه‌ای، هاشمی و رئیس دولت اصلاحات قابل پیش‌بینی بود. اما بقیه انتخابات چون رقابت‌ها نزدیک بود، نتیجه قابل پیش‌بینی نبود. بر این اساس رقیب مقابل روحانی ۴ راهبرد و یک مفروضه دارند. جریان مقابل تمام تلاشش را به کار خواهد گرفت تا از حضور مجدد آقای روحانی در پاستور جلوگیری کند. راه اول برای رسیدن به این نتیجه، مکانیسم «نهی» است که آقای احمدی‌نژاد را از فرآیند انتخابات خارج کرد و جریان مقابل روحانی روی این مکانیسم حساب باز کرده است. گزینه دوم مکانیسم «خود انصرافی» است تا با فشارهایی که - چه علنی و چه پنهان - به شخص آقای روحانی، دولت و حلقه اولش وارد می‌شود، ایشان را به نقطه‌ای برسانند که خودشان کنار بروند. گزینه سوم امید بستن به شورای نگهبان است. در گذشته این فیلتر مانع حضور برخی نامزدها شده است؛ مانند

تجربه پیشین انتخابات ریاست جمهوری تا سال ۸۸ نشان می‌دهد رقابت‌هایی که بعد از اتمام ۴ سال نخست‌یک رئیس جمهوری برگزار می‌شود، چندان رقابتی نیست. سال آینده دوره ریاست جمهوری آقای حسن روحانی به اتمام می‌رسد اما ایشان می‌توانند در انتخابات آتی نامزد شوند. اگر چه دوره قانونی ریاست جمهوری در کشور ما ۴ ساله است اما در ۲۳ سال گذشته رؤسای جمهوری، دو دوره چهار ساله پی در پی مسئولیت نهاد اجرایی کشور را به عهده داشته‌اند. برخی معتقدند انتخابات سال آینده ریاست جمهوری، با انتخابات گذشته در پایان چهار سال اول رئیس جمهوری مستقر متفاوت خواهد بود. برداشت شما از انتخابات آتی چیست؟

محمد جواد حق شناس: همان طور که اشاره کردید فضای انتخاباتی دور دوم انتخابات ریاست جمهوری مستقر، با دور اول تفاوت‌هایی دارد. باین توضیح که حتی انتخابات دور نخست که به ریاست جمهوری آیت‌الله خامنه‌ای و آیت‌الله هاشمی رفسنجانی انجامید، غیر رقابتی و قابل پیش‌بینی بود. انتخاباتی که بعد از اتمام چهار سال نخست دولت آقای هاشمی برگزار شد، رقابتی اما قابل پیش‌بینی بود. در آن مقطع آقای احمد توکلی به‌عنوان نامزدی وارد میدان شد که به عملکرد آقای هاشمی در زمینه‌های اقتصادی و فرهنگی نقد جدی داشت و برای نخستین بار بعد از انتخاباتی که به پیروزی بنی صدر انجامید، مایک انتخاباتی رقابتی داشتیم. اما باز هم نتیجه قابل پیش‌بینی بود. انتخاباتی که بعد از اتمام چهار سال اول رئیس دولت اصلاحات برگزار شد هم غیر رقابتی و هم قابل پیش‌بینی بود. با اینکه در این دوره ۹ نامزد وارد عرصه شدند تا بتوانند رأی قابل توجهی به دست بیاورند، اما فضای کشور به گونه‌ای نبود که چنین اتفاقی بیفتد. اما در انتخابات ریاست جمهوری سال ۸۸ که بعد از اتمام دوره اول ریاست جمهوری محمود احمدی‌نژاد برگزار شد، ما شاهد انتخاباتی رقابتی و غیر قابل پیش‌بینی بودیم. رقابت، حداکثری و فضای جامعه دوقطبی شد و تاروهای آخر هم مشخص نبود در نهایت

سیاسی

www.iran-newspaper.com